

КАШТОЎНЫ БІБЛІАГРАФІЧНЫ ДАВЕДНІК

Анатоль Тарасенкаў (1909—1956)—вядомы савецкі крытык і літаратуразнаўца—выдатна ведаў рускую паэзію і ўсё сваё жыццё нястомна збіраў паэтычныя кнігі, выдадзеныя ў XX стагоддзі.

У часопісе «Новый мир» (№ 11 за 1966 год) надрукавалі цікавыя ўспаміны М. О. Белкінай «Галоўная кніга»—аб тым, як Анатоль Тарасенкаў збіраў унікальную бібліятэку рускай паэзіі.

Бібліятэка А. Тарасенкава была добра вядома паэтам, даследчыкам літаратуры і бібліяграфам ужо ў 20-х гадах.

Збіральнік веў перапіску з усімі буйнейшымі кнігасховішчамі краіны, з гарадскімі і раённымі бібліятэкамі, з многімі букіністамі. У час Вялікай Айчыннай вайны ён быў афіцэрам Ваенна-Марскога флоту і нават у франтавых умовах не расставалася з думкай пра бібліятэку. У вайну да бібліятэкі дадаліся кнігі, надрукаваныя ў франтавым Севастопалі, у партызанскіх атрадах, падпольнымі райкомамі партыі.

Бібліятэка паэзіі першай паловы

XX стагоддзя, сабраная А. Тарасенкавым, не мае сабе роўных. У ёй ёсць кнігі, якіх няма нават у буйнейшых кнігасховішчах краіны.

Збіраючы сваю унікальную калекцыю кніг, А. Тарасенкаў адначасова складалаў бібліяграфію. Аўтар пры жыцці не паспеў надрукаваць сваю працу. Выйшла яна толькі ў мінулым годзе ў выдавецтве «Советский писатель». Поўная яе назва—«Русские поэты XX века. 1900—1955. Библиография».

У кнізе дадзена бібліяграфічнае апісанне вершаваных кніг, якія выдаваліся на тэрыторыі СССР і за мяжой, пачынаючы з 1900 года і канчаючы 1955. Тут зарэгістраваны шмат якія унікальныя выданні. Увайшлі таксама ўсе малатыражныя кнігі, выдадзеныя ў правінцыі ў першыя гады Савецкай улады. Шырока прадстаўлены тут таксама кнігі паэтаў розных літаратурных напрамкаў першай чвэрці XX стагоддзя.

У бібліяграфіі характарызуецца не толькі арыгінальная творчасць паэтаў, але і іх перакладчыцкая дзейнасць: па-

казана выдадзеныя імі кнігі перакладаў з нацыянальных і замежных моў.

Бібліяграфічная праца «Русские поэты XX века» мае для беларускага чытача вялікую цікавасць. У ёй зарэгістраваны ўсе паэтычныя рускія кнігі, выдадзеныя на тэрыторыі сучаснай БССР з 1900 па 1953 год. Калі кнігі, выдадзеныя з 1917 па 1960 год, улічаны былі раней у бібліяграфічным даведніку «Мастаная літаратура БССР. 1917—1960» (Мінск, ДВБ, 1962), то паэтычныя кнігі, выдадзеныя на рускай мове на тэрыторыі Беларусі да рэвалюцыі, сабраны А. Тарасенкавым упершыню.

З бібліяграфіі мы ведаемся аб тым, што да рэвалюцыі ў Мінску былі выдадзены зборнікі вершаў Д. Самарскага «Провинциальная луна» (1910), Н. Гаўдоўскага «Сборник стихотворений» (1911) і А. Замяціна «Венок» (1913); у Віцебску—С. Пінчурга «Басни» (1903) і Г. А. Тэадаровіча «В тумане жизни» (1910); у Магілёве—В. Няклена «Рассказы и стихотворения» (1910); у Гомелі—Г. Дзеліцкіна «В великие дни» (1917); у Пінску—Е. Касцёцкага «Эхо жизни» (1912); у Мазыры—Н. Цытава «Ранние стихотворения» (1915); у Бабруйска—кнігі І. Сіманюўскага «Запату». Першы зборнік стихов (с приложением «Андрей Белый и будущее русской литературы») (1909) і «Новый мир» (1910). Аўтар апошніх дзвюх кніг—бабруйчанін, быў дырэктар Дзяржаўнай бібліятэкі БССР імя Ул. І. Леніна, заслужаны дзеяч культуры БССР Іосіф Сіманюўскі.

Улічаны ў бібліяграфіі А. Тарасенкава таксама і ўсе кнігі рускіх паэтаў Масквы і Ленінграда, выдадзеныя ў арыгінале беларускімі выдавецтвамі, як, напрыклад, кнігі: М. Горкага «Песня о Со-

коле» (Мінск, 1940); І. Эрэбурга «Огонь» (Гомель, 1919); Ул. Маякоўскага «Избранное» (Мінск, 1937), «Оборонные стихи» (Мінск, 1937) і «Что такое хорошо и что такое плохо» (Мінск, 1955); Э. Вагрыцкага «Избранное» (Мінск, 1941); В. Брусава «Стихотворения» (Мінск, 1955).

Пералічаны ў бібліяграфіі паэтычныя кнігі, якія хоць выдадзены і не на тэрыторыі Беларусі, але сваім зместам яны могуць зацікавіць беларускага чытача. Гэта, напрыклад паэма К. Ш. «На Полесье» (Вільня, 1902) і П. К. Мысоўскага «Старый монастырь. Полесская поэма» (М., 1915).

Але найбольш цікава для чытачоў нашай рэспублікі тое, што А. Тарасенкаў сабраў у сваёй бібліяграфіі многа перакладаў беларускіх паэтаў на рускую мову. Тут пераклады вершаў беларускіх паэтаў, зробленыя М. Ісакавічам, М. Галодным, М. Сідарэнкам, М. Ушаковым, Ул. Дзяржавіным і інш.

Праўда, у бібліяграфіі А. Тарасенкава не ўлічаны кнігі беларускіх пісьмнікаў, перакладзеныя групай рускіх паэтаў, бо задача аўтара была паказаць рускую паэзію і перакладчыцкую дзейнасць асобных рускіх паэтаў.

Бібліяграфія «Русские поэты XX века», безумоўна, зацікавіць спецыялістаў-літаратуразнаўцаў.

Імяны паказальнік да кнігі складзены добра, паказваюцца не толькі прозвішчы, але і псеўданімы аўтараў. На жаль, выдавецтва не зрабіла да кнігі геаграфічнага дапаможнага паказальніка па месцы выдання кніг, па якім можна было б хутка адшукаць мясцовыя выданні.

Ніна ВАТАЦЫ.